

Asia: VN/10618/2024

Lausuntopyyntö: Kuluttajansuojalain uudistaminen vihreän siirtymän edistämiseksi – Työryhmän mietintö

1. Yleiset huomionne

Luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän mietinnöstä ja kannattaa mietinnössä ehdotettuja muutoksia kuluttajansuojalakiin ja jätelakiin sekä kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettuun lakiin.

Muutoksilla pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisäämisestä vihreässä siirtymässä parantamalla suojaa sopimattomilta menettelyiltä ja parantamalla tiedottamista (vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tavaroiden korjaamista edistävästä yhteisistä säännöistä (tavaroiden korjaamisdirektiivi). Molemmat muutkokokonaisuudet ovat kannatettavia.

2. Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi ehdotetaan pantavaksi täytäntöön kuluttajansuojalain 2 ja 6 lukuun sekä kuluttajien kannalta sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteessa annettuun valtioneuvoston asetukseen tehtävillä muutoksilla. Ehdotettavien muutosten tavoitteena on yhtäältä lisätä kuluttajien tietämystä hyödykkeiden ympäristövaikutuksista ja siten helpottaa ympäristön kannalta kestävien kulutusvalintojen tekemistä sekä toisaalta puuttua nykyistä tehokkaammin totuudenvastaisten tai harhaanjohtavien ympäristöväittämien esittämiseen. Ehdotukset ovat kannatettavia.

2.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöön panemiseksi ehdotetaan, että tavarantoimittajalla olisi velvollisuus korjata tavara kuluttajan pyynnöstä maksutta tai kohtuullista korvausta vastaan silloinkin, kun kyse ei ole myyjän tai valmistajan vastuulla olevasta tavarantoimittajan vikaantumuksesta vaan

esimerkiksi tavaran normaalista kulumisesta. Jos valmistaja on sijoittautunut unionin ulkopuolelle, vastuu korjauspalvelun järjestämisestä kuuluisi unionissa sijaitsevalle valtuutetulle edustajalle, tämän puuttuessa maahantuojalle, tai näiden puuttuessa tavaran jakelijalle. Korjausvelvollisuutta ja sitä koskevaa menettelyä koskeva sääntely ehdotetaan lisättäväksi kuluttajansuojalain eräitä palvelussopimuksia koskevaan 8 lukuun. Ehdotukset ovat kannatettavia.

Mainittu korjaamisvelvollisuus koskisi kuitenkin ainoastaan määrättyjä, direktiivin liitteessä II lueteltuja kestokulutushyödykkeitä, kuten useita kodinkoneita sekä matkapuhelimia. Myös korjausvelvollisuuden laajuus määräytyisi näitä tavaroita koskevien EU-asetusten mukaisesti, eikä se siten olisi rajoittamaton. On kuitenkin huomattava, että komissiolla on direktiivin 5 artiklan 9 kohdan perusteella oikeus antaa delegoituja säädöksiä liitteen II muuttamiseksi, ja siten korjaamisvelvollisuuden soveltamisala voi ajan mittaan laajentua sitä mukaa kuin uusia korjattavuutta koskevia vaatimuksia sisältäviä unionin säädöksiä annetaan. Luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä sitä, että tavaroiden korjausvelvollisuus (korjauskelpoisuus ja varaosien saanti) laajenee koskemaan mahdollisimman kattavasti kaikkia myytäviä kestokulutushyödykkeinä myytäviä tavararyhmiä, ei pelkästään kodinkoneita ja matkapuhelimia. Samaan aikaan on suitsittava kaikkea kertakäyttökulutusta ja siihen liittyvän tavaran myyntiä.

Direktiivin liitteessä mainittujen kestokulutushyödykkeiden valmistajille asetettaisiin myös muita velvollisuuksia, kuten velvollisuus asettaa tarjoamansa varaosat ja työkalut saataville kohtuulliseen hintaan. Lisäksi valmistajia kiellettäisiin nimenomaisesti käyttämästä sellaisia sopimuslausekkeita, laitteistoja tai ohjelmistotekniikoita, jotka estävät tällaisten tavaroiden korjaamisen. Koska mainitut säännökset koskisivat elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen suhteen ohella kahden elinkeinonharjoittajan välistä suhdetta, säännökset ehdotetaan lisättäväksi kuluttajansuojalain sijasta jätelakiin. Mainittua lakia koskeva uudistamishanke (Jätelain muutoksen III osa – Kiertotalouslaki 2024–2026) on parhaillaan ympäristöministeriössä käynnissä. Uudistuksen tarkoituksena on, että jätelaki korvattaisiin uudella kiertotalouslailla. Ehdotukset ovat kannatettavia ja johtavat lainsäädännön paranemiseen luonnonvarojen ylikulutuksen suitsimisen kannalta.

2.2 Valtioneuvoston asetuksen uudistaminen ja perustelumuistio

-

2.3 Valvonta ja seuraamukset

-

2.4 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 27.3.2026, ja sen nojalla annettuja säännöksiä on alettava soveltaa 27.9.2026. Direktiivissä ei ole huomioitu sitä, että elinkeinonharjoittajien varastoissa voi olla sääntelyn soveltamisen alkaessa vielä tuotteita, joiden merkinnät eivät vastaa kaikilta osin ympäristöväittämiä ja kestävyysmerkintöjä koskevia uusia vaatimuksia. Pahimmillaan tuotteet, jotka on pakattu tai merkitty vanhojen käytäntöjen mukaan, voisi olla tarpeen hävittää. (Ks. tarkemmin työryhmän mietinnön s. 61–62).

Mietinnössä todetun mukaisesti Suomi pyrkii edelleen löytämään ratkaisua tähän direktiivin tavoitteiden

vastaiseen kielteiseen ympäristövaikutukseen sekä yrityksille aiheutuvaan liiketaloudelliseen tappioon ja hallinnolliseen taakkaan neuvottelemalla asiasta Euroopan komission kanssa.

Jatkovalmistelussa arvioidaan, miten mietinnössä esiin nostettu ongelma olisi ratkaistavissa.

Lausunnonantajia pyudetään ottamaan kantaa siihen, mitä vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin artikloja siirtymäratkaisun tulisi koskea ja miten mahdollinen siirtymä tulisi toteuttaa.

-

3. Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

-

3.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

-

3.2 Jätelain muutokset

-

3.3 Valvonta ja seuraamukset

-

4. Vaikutusten arviointi

-

4.1 Yleiset huomionne

-

4.2 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

-

4.3 Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

-

5. Ehdotus korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi. Tavaroiden korjaamisdirektiivin 13 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat vähintään yhden toimenpiteen, jolla edistetään korjaamista. Jäsenvaltion on ilmoitettava siitä Euroopan komissiolle viimeistään 31.7.2029. Työryhmä ei ole tässä vaiheessa päättänyt esittämäänsä mitään yksittäistä toimenpidettä artiklan täytäntöön panemiseksi. Voitte kuitenkin alla ehdottaa näkemyksenne korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi.

-

6. Muut huomiot

Ei muuta lausuttavaa.

Halmeenpää Hanna
Suomen luonnonsuojeluliitto ry